

Hasonló munkálatokban volt jártos egy Bicskei Karle János nevezetű festőművész, akinek nagy szerepe volt a kápolna további sorsában. Ő ugyanis az 50-es években a balatonalmádi Szent Imre-templomban is dolgozott. Amikor hozzá is eljutott az előbukkant Szent Jobb kápolna híre, ezt azonnal tudatta a helyi plébánossal, dr. Pintér Sándorral. Az atyát nagyon mélyen érintette ez a váratlan hír, lévén ő

első szent királyunk fiáról, a Szent Imréről elnevezett templom felszentelt ura. Azonnal hozzá is fogott a kapcsolatok felvételéhez, és a hírhedt 50-es évek legkeményebb ateista szellemének csúcspontján sikerült elérnie, hogy Budapestről aranyozzaikkal, márványlapokkal, gyertyatartókkal, kovácsoltvas kapukkal megrakott teherautók induljanak meg a szép Balaton-felvidék felé. Az aranyozzaikkal, a tabernákulum, az oltár,

a gyertyatartók, a kovácsoltvas kapu a márványkeretével eredeti. A derék piktor, valamint a hitében és hazaszeretetében mélyen elkötelezett atya nevét már ismerjük, de sok mindent még nem tudunk. Azt tudjuk, hogy ezeket a felbecsülhetetlen értékű szent kincseinket teherautók szállították, de vajon ezeket ki és hogyan bontotta ki a romok alól, ki és hogyan varázsolta újjá, azt még bizony nem. Tehát érdemes nekünk, a szakma megszállottjainak tovább kutakodnunk, biztos megtaláljuk erre is a magyarázatot. A Millenniumot záró ünnepségek részeként, 2001. augusztus 19-én Szabó Géza kanonok, a Szent István Bazilika plébánosa és a Szent Jobb öre a Szent Jobb-ból származó fragmentumot adományozott a kápolnának. Így a Szent Imre- és Boldog Gizella-ereklje fragmentumának békésen nyugvó társaságában ismét együtt van a királyi szent család.

Ha e kis visszaemlékezés címében a kápolna történetével kapcsolatban a viszontagságos jelzőt használtuk, akkor magával a Szent Jobb-bal kapcsolatban bizony nagyon keresnünk kéne a megfelelő kifejezéseket. Talán a hányatott, az elképesztően drámai, a csodával határos, a Szent Koronához hasonló múlttal rendelkező sors jut az eszünkbe, mely külön cikket érdemel.

FÖLDÉPÍTÉSZET – FÖLDÉPÍTÉS

Nemzetközi szakmai napok Franciaországban, 2016 | Radev Gergő | Fotó: TERRA pia, Amáco

Ma Magyarországon kevés olyan mestert ismernünk, aki a földet és a vályogot nagy hozzáértéssel használja, aki ismervén az anyag tulajdonságait, ajánlja is azt az odaillő helyekre. Magyarországon lenyűgöző és kiforrott építési rendszerekkel rendelkeztünk, ezeket hívjuk ma hagyományoknak. Kutatására rengeteg kísérlet született. De ez a fajta rendszer csak úgy marad élő, ha az ember műveli is, megtapasztalja, saját magára és korára szabja azt. A Sárkollektíva tehát elsősorban a földdel foglalkozik – ennek alkalmazási lehetőségeivel és a kor vérkeringésébe való bekapcsolásával. Csapatunk két tagja több éven keresztül tanult Franciaországban (École Nationale Supérieure d'Architecture de Grenoble – Laboratoire CRA terre), ahol megismerték a nemzetközi földépítéssel foglalkozó irányzatokat. A Laboratoire CRA terre, azaz a Földépítészet Nemzetközi Központja 1979 óta dolgozik azon, hogy érvényes válaszokat adjon a környezetvédelemhez, a kulturális sokszínűséghez és a szegénység elleni küzdelemhez kapcsolható kihívásokra. Vályogépítészeti kutatásokat végeznek, laboratóriumot működtetnek, képzéseket, konferenciákat, előadásokat tartanak.

Ma Franciaországban divat a föld használata. Tartószerkezetként, dizájnelemként, és – a kor specialitásként – már előfordul minden egyéb, nem várt minőségekben is.

Nemcsak családi házak, de sok középület is ilyen technológia felhasználásával épült. Kutatott és fejlesztésre alkalmasnak nyilvánított területe lett az építészetnek. Egyik, immár tíz éve működő kutatócsarnok a Villafontaine-ben van, melyet egyetem, alapítványok és az állam közösen tart fenn, és a használat is közösen történik. Évente bemutatásra kerülnek a nagyközönség számára a Festival Grains d'Isère alkalomával az egyes projektek eredményei.

Erre az eseményre, és az azt megelőző többhetes programra jutott ki idén a Sárkollektíva. Tanulságos, milyen szerves részét képezi egy ilyen esemény a franciák életének: kisiskolások és egyetemisták is ellátogattak ide. Alapvetően kis léptékben dolgoznak itt a földdel – tehát próbatestek, falak, szabványi felületek készülnek különböző technikákkal és keverékekkel. A csarnok kiegészítő épületei is kísérleti módszerek-

kel épülnek. Egyes csapatok szerkezeteket – rakott sárfal; lécvázra borított, szalmás sár; döngölt földfal; nyers téglából épített, hézagos falazat – készítettek. Korábban béléstestek; padlók; bambusszal erősített vályogpillérek; fűtőpanelek; díszítőelemek is készültek, amelyek közül többet már gyártanak és használnak is. Sok, cementtel stabilizált kísérletezés is történik itt. Készültek csempeként használatos öntött vályogtáblák, stabilizált földfalak és vakolatok – melyek viselkedésre már inkább hasonlítanak egy vasbeton szerkezethez vagy épp egy zsákos készvályoghoz.

Csapatunk tagja, Bihari Ádám az Amacóban töltött hónapok alatt fejlesztett ki egy gipszkartonlaphoz hasonló vályoglapot, mellyel a rendezvényen épülő, kísérleti ház falát be is burkolták. Nemcsak a panel összetételét kellett kitalálni, hanem a gyártási módszert és az ehhez szükséges eszközöket is. Meghatározó téma volt idén a természetes anyagú hőszigetelő elemek és hőszigetelő technológiák használata. Itt ismerkedtünk meg mi is a zsaluba tömörített szalmás sárral, a hőszigetelő vályogvályogokkal, melyek már súrolják a műanyag hőszigetelések teljesítményét.

Az esemény lezárása számomra még nem tűnt eléggé átgondoltnak. Ugyanis az építmenyeket a rendezvény végén azonnal elbontják. Összességében azonban szakmailag és emberileg is gazdag élmény volt ez számunkra. Nem utolsósorban azért, mert Magyarországon és a környező országokban még nem alakult ki ez a rendszer, pedig minden adottságunk megvan hozzá.

